

SVATOPLUK ČECH - NOVÝ EPOCHÁLNÍ VÝLET PANA BROUČKA, TENTOKRÁTE DO XV. STOLETÍ

LITERÁRNÍ TEORIE

Literární druh a žánr:
satirická povídka s prvky fantasy (proza, epika)

Literární směr:
vydáno r. 1888 – střední období autorovy tvorby; autor byl členem ruchovců

Slovní zásoba:
částečně stará čeština; jinak spisovný jazyk; občas zastaralé výrazy

Stylistická charakteristika textu:
postaveno na kontrastech (moderní doba X středověk); úryvky dobových husitských písní; mistrné popisy a navození atmosféry středověké Prahy

Vypravěč:
vypravěčem je sám autor – vnější nezávislý pozorovatel děje (-er forma)

Postavy:
MATĚJ BROUČEK: typický český měšťák; majitel činžovního domu; JAN ŽIŽKA: reálná historická postava; JANEK DOMŠÍK: husitský bojovník

Děj:
měšťák Matěj Brouček se při pozdním odchodu z hospody po zakopnutí a pádu dostává do dávné historie → objevuje tajný poklad Václava IV. → ujímá se ho Janek Domšík, který ho seznamuje se situací (rok 1420; Prahu obléhá císař Zikmund) → dostává se do bitvy i k samotnému vůdci husitů, Janu Žižkovi → opakovaně se dostává do potíží, které se snaží řešit pomocí lží a výmyslů → nakonec je zavřen do sudu a připraven k upálení, když se objevuje zpět v 19. století v sudu, do kterého spadl při odchodu z hospody na začátku příběhu

Kompozice:
v závěru pravděpodobného Broučkova snu je retrospektivní návrat ve vyprávění

Prostor:
moderní i středověká Praha

Čas:
19. a 15. století (doba husitství)

Význam sdělení (hlavní myšlenky díla):
silná kritika sociální situace a poklesu vlastnictví

LITERÁRNÍ HISTORIE - společensko-historické pozadí vzniku

Politická situace (mocenské konflikty, aj.):
prudký rozvoj průmyslu, hospodářství a kultury (60. a 70. léta 19. století); prusko-rakouská válka (1866); prusko-francouzská válka (1870-1871); pruský král Vilém I. prohlášen německým císařem → vzniká sjednocené Německé císařství (1871); 1. otevření Národního divadla v Praze (1881); 2. otevření Národního divadla po předchozím požáru (1883)

Základní principy fungování společnosti v dané době:
strach z rakousko-uherské tajné policie

Kontext dalších druhů umění:
MALBA: Mikoláš Aleš (1852-1913); Vojtěch Hynais (1854-1925) – autor opony Národního divadla; SOCHAŘSTVÍ: Josef Václav Myslbek (1848-1922); HUDBA: Antonín Dvořák (1841-1904); Bedřich Smetana (1824-1884)

Kontext literárního vývoje:
v literatuře probíhalo období realismu

AUTOR
Život autora:
Svatopluk Čech (1846-1908) – český novinář, spisovatel, prozaik, básník a cestovatel, jeden z průkopníků české science-fiction (Výlety pana Broučka) a představitel ruchovců; nar. se v Ostředku (otec byl panský správce a český vlastenec) → gymnázium a práva v Praze → příspěvky do almanachu Ruch a časopisu Květy → od r. 1871 byl střídavě redaktorem (i v Národních listech) a advokátem → často cestoval (pohoří Kavkaz, Chorvatsko, Dánsko, Polsko, Itálie, Francie, atd.) → v letech 1895-1903 žil v Obříství u Mělníka → poté bydlel v Praze → zemřel r. 1908 v Praze; ZAJÍMAVOST: je po něm pojmenován pražský Čechův most

Vlivy na dané dílo:
předchozí podobná povídka (Pravý výlet pana Broučka do Měsíce); touha po sociální spravedlnosti; znalost historie

Vlivy na jeho tvorbu:
časté cestování; vlastenectví; touha po sociální spravedlnosti; zájem o historii

Další autorova tvorba:
tvořil zejména historická, vlastenecká a sociální díla (poezii i prózu); např. Ve stínu lípy; Lešetínský kovář; Husita na Baltu; Pravý výlet pana Broučka do Měsíce; Písně otroka

Inspirace daným literárním dílem (film, dramatizace, aj.):
FILM: Výlet pana Broučka do zlatých časů (NEDOKONČENÝ čs. film; 1949) – režie: Jaromír Pleskot; hrají: Jaroslav Marvan, Vlastimil Brodský, aj.

LITERÁRNÍ KRITIKA

Dobová kritika díla a její proměny:
povídka dnes patří mezi nejznámější autorova díla